

Case name

Tribunals' Competence to Test Constitutional Validity of Statutory Provisions/Rules (1997)

Case

भारतको सर्वोच्च अदालतले हालैको एक फैसलामा भारतीय संविधानअन्तर्गत न्यायाधिकरणको निर्माणसँग सम्बन्धित अनुच्छेद 323-ए र 323-बी को संवैधानिक वैधतालाई चुनौती दिने याचिकाहरूको समूहलाई सम्बोधन गरेको छ।

Brief Summary

सर्वोच्च अदालतले अनुच्छेद 323-ए र 323-बी अन्तर्गत सिर्जना गरिएका न्यायाधिकरणहरूका निर्णयहरू अनुच्छेद 226 अन्तर्गत उच्च अदालतको रिट क्षेत्राधिकारको अधीनमा रहने निर्णय गरेको छ, जसको क्षेत्रीय क्षेत्राधिकारभित्र विशेष न्यायाधिकरण पर्दछ। यद्यपि, न्यायाधिकरणहरूले कानूनका ती क्षेत्रहरूका लागि गठन गरिएका क्षेत्रहरूका सम्बन्धमा पहिलो पटकका अदालतहरूको रूपमा कार्य गर्न जारी राखेछन्। न्यायाधिकरणहरूसँग अधीनस्थ विधान र नियमहरूको संवैधानिक वैधता परीक्षण गर्ने शक्ति पनि हुनेछ, यस अपवादको अधीनमा कि उनीहरूले आफ्नो मूल विधानहरूको संवैधानिक वैधतासम्बन्धी कुनै पनि प्रश्नलाई विचार गर्दैनन्।

Main Arguments

यस मुद्दामा मुख्य तर्कहरू अनुच्छेद 323-ए र 323-बी को संवैधानिक वैधताको वरिपरि केन्द्रित थिए, जुन न्यायाधिकरणको निर्माणसँग सम्बन्धित छ। याचिकाकर्ताहरूले तर्क गरे कि यी लेखहरू प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्त र शक्ति पृथक्करणको सिद्धान्तको उल्लङ्घन हो। अर्कोतर्फ, प्रतिवादीहरूले न्याय प्रशासनका लागि एक कुशल र प्रभावकारी संयन्त्र प्रदान गर्न न्यायाधिकरणहरू सिर्जना गरिएको तर्क गरे।

Legal Precedents or Statutes Cited

अदालतले भारतीय संविधानको धारा 226 लाई उद्धृत गरेको छ, जसले उच्च अदालतहरूलाई न्यायिक समीक्षाको शक्ति प्रदान गर्दछ। अदालतले अनुच्छेद 323-ए र 323-बी पनि उल्लेख गरेको छ, जुन न्यायाधिकरणको गठनसँग सम्बन्धित छ।

Quotations from the court

न्यायाधीश एल नागेश्वर राव, बीआर गवई, एस बोपन्ना र वी रामसुब्रमणियनको बेन्चले टिप्पणी गरे: "माथिको कुरालाई ध्यानमा राख्दै, हामी मान्दछौं कि अनुच्छेद... 323-ए र अनुच्छेद 323-बी अन्तर्गत सिर्जना गरिएका न्यायाधिकरणका सबै निर्णयहरू उच्च अदालतको डिभिजन बेन्चको अगाडि अनुच्छेद 226 अन्तर्गत उच्च अदालतको रिट क्षेत्राधिकारको अधीनमा हुनेछन्, जसको क्षेत्रीय क्षेत्राधिकारभित्र विशेष न्यायाधिकरण पर्दछ।

Present Court's Verdict

सर्वोच्च अदालतले अनुच्छेद 323-ए र 323-बी अन्तर्गत सिर्जना गरिएका न्यायाधिकरणका निर्णयहरू अनुच्छेद 226 अन्तर्गत उच्च अदालतको रिट क्षेत्राधिकारको अधीनमा रहने निर्णय गरेको छ। अदालतले यो पनि निर्णय गर्यो कि न्यायाधिकरणहरूले कानुनी क्षेत्रहरूको सन्दर्भमा पहिलो पटक अदालतहरूको रूपमा कार्य गर्न जारी राख्नेछन् जसका लागि तिनीहरू गठन गरिएका छन्।

Conclusion

यस मामिलामा सर्वोच्च अदालतको फैसलाले भारतमा न्यायाधिकरणको कामकाजमा महत्त्वपूर्ण प्रभाव पार्छ। धारा 226 अन्तर्गत उच्च अदालतको रिट क्षेत्राधिकारमा न्यायाधिकरणहरूको निर्णयलाई विषय बनाउने अदालतको निर्णयले न्यायाधिकरणहरूलाई जवाफदेहिता र निरीक्षणको अतिरिक्त तह प्रदान गर्नेछ। यद्यपि, न्यायाधिकरणहरूलाई तिनीहरू गठन गरिएका कानुनी क्षेत्रहरूको सन्दर्भमा पहिलो पटकको अदालतको रूपमा कार्य गर्न अनुमति दिने अदालतको निर्णयले भारतमा न्यायको प्रशासनमा न्यायाधिकरणहरूले महत्त्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्न जारी राख्ने सुनिश्चित गर्नेछ।